РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 19-го вересня 1916. Ч. 113. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, September 19, 1916. No. 113.

ВЕЛИКА ПОБІДА МАКЕНЗЕНА В РУМУНІЇ.

СОЮЗНІ ВІЙСКА ПОЛОНИЛИ В ДОБРУДЖІ 28.500 РУМУНІВ І ЗДОБУЛИ 130 ГАРМАТ.

Напади Москалів в околиці Луцка, Зборова, Бережан і Галича відбиті.

ДАЛЬШИЙ НАСТУП ФРАНЦУЗІВ І АНҐЛІЙЦІВ ПО ОБОХ СТОРОНАХ СОМИ.

ВІЙНА З РУМУНІЄЮ:

ВЕЛИКА ПОБІДА МАКЕНЗЕНА В РУМУНІЇ.

БЕРЛІН, 16. вересня. — **Союзні війска під командою Макензена віднесли велику рішаючу побіду над румунсько-російською армією в Добруджі. Неприятель находить ся у безладній утечі на північ.**

Велика битва тривала без перестанку через три дні. В битві взяло участь 9 дивізій румунських і російських. Втрати неприятеля дуже тяжкі. Обчисленє скількости полонених і военної добичі ще не покінчено.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить коротко:

„Завдяки енерґічному і сьвітлому переведеню военних операцій ґенерал Макензен віднїс рішаючу побіду в Добруджі.

„Німецькі, болгарські і турецькі війска переслідують побиті на голову війска Румунів і Москалів".

ВЕЛИКА ТРИДНЕВНА БИТВА.

СОФІЯ, 15. вересня. — **Болгари і їх союзники завдали армії неприятеля в Добруджі тяжкий удар. Армія неприятеля, зложена з 9 дивізій (180.000), потерпіла цїлковите поражене.**

Урядовий звіт ґенерального штабу звучить:

„Здовж Дунаю панує спокій. Лише в околиці Туртукаю неприятельська артилерія острілює наші становища, але без успіху.

„В Добруджі, на лінії почавши від озера Олінто аж до Чорного моря, велика битва, яка тривала через три дні (від вівтірка до четверга) скінчила ся цілковитим пораженем неприятеля. Неприятель уступає на цілій лінії назад, переслідуваний нашими війсками.

„Скількість полонених і военної добичі досї ще не дало ся обчислити. В битві брали участь: 2, 5, 9 і 19 дивізія румунська, 61 російської піхоти, одна дивізія, зложена в части з російських, а в части з румунських війск, і три дивізії російської кінноти".

28.500 ПОЛОНЕНИХ І 130 ГАРМАТ.

БЕРЛІН, 16. вересня. — **Після точних обчислень по день 12. вересня число полонених Румунів виносить 28.500, а число здобутих гармат 130. Повисші числа обіймають взятих в полон і здобутих гармат по занятю Туртукаю і Сілїстри та битві коло Добріча.**

Урядовий звіт подає отсї вісти:

„В Туртукаю і околиці взято в полон 25.000 жовнірів і 462 офіцирів, між тими двох ґенералів і 40 лікарів. Командант 15. дивізії, ґен. Ґріґореску, погиб у битві, а командант 17. дивізії, ґен. Теодореску, утопив ся підчас переправи через Дунай. Военна добича складаєть ся з 2 прапорів, 100 гармат, 62 машинових крісів і великої скількости ріжних инших военних матеріялів.

„В Сілїстрі і в битві під Добрічом полонено 15 офіцирів і 3.000 жовнірів. Число здобутих гармат виносить 30".

МЕКЕНЗЕН ПЕРЕСЛЇДУЄ УТІКАЮЧИХ РУМУНІВ І МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 17. вересня. — **Побідні війска ґенерала Макензена на цілім фронті між Дунаєм і Чорним морем переслїдують без впину утікаючих Румунів і Москалів.**

Урядовий рапорт німецького штабу подає отсї вісти:

„Переслідуванє війск неприятеля в Добруджі триває без перестанку дальше".

НОВА ОБОРОННА ЛІНІЯ ЧЕРНАВОДА-КОНСТАНЦА.

БЕРЛІН, 16. вересня. — **Румунсько-російська армія заняла становища на новій боєвій лінії, яку творять кріпости Чернавода (над Дунаєм), Меджідже і Констанца (над Чорним морем). Ціла отся боєва лінія числить всего 50 кільометрів. Здобутє отсеї лінії порішило би зовсім вислід военних операцій в Добруджі.**

Нова боєва лінія румунська є віддалена 100 кільометрів від границї Болгарії. Від Констанци через Меджідже до Черноводи веде важний зелїзничий шлях, одинокий в Добруджі.

РУМУНИ ПРОМОВЧУЮТЬ ПОРАЖЕНЄ В ДОБРУДЖІ.

БУКАРЕШТ, 17. вересня. — Головна румунська кватира доносить:

„В Семигороді на північнім і північно-західнім фронті наші війска посувають ся дальше наперед. Вони заняли місцевости Гомором, Альмаш і Фоґараш. Дотепер полонено 10 офіцирів і 900 жовнірів та здобуто значну скількість военних матеріялів.

„На полудневім фронті над Дунаєм відбуваєть ся перестрілка артилерії.

„В Добруджі прийшло до битви з передними відділами неприятеля. Ворожі літаки бомбардували Констанцу, притім дві особи зістали убиті, а чотирі ранені".

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПОСОЛ МАЄ НАОЧНО ПЕРЕКОНАТИ СЯ ПРО ЗЬВІРСТВА РУМУНІВ.

СОФІЯ, 16. вересня. — **Болгарський президент кабінету запросив американського посла в Софії, щоби враз з комісією удав ся до Добруджі, яка має на місци розслідити насильства і зьвірства, котрих допустили ся утікаючі румунські війска на болгарськім населеню.**

Болгарська преса домагаєть ся від правительства, щоби воно на случай дальших насильств зі сторони Румунів позбавило румунських полонених всїх прав, які военним полоненим признають ся, а уважали їх за звичайних розбишаків.

РУМУНІЯ ПІД КОНТРОЛЕЮ РОСІЇ.

СОФІЯ, 16. вересня. — Болгарська часопись „Народні Права" доносить, що Румуни вже в половині серпня почали допускати ся насильств на Болгарах в Румунії. Болгарських і турецьких учителів, духовних і урядників, які мешкали в Добруджі, румунські власти перевели були в глиб Румунії, відки на домаганє Росії заслано їх на Сибір.

Румунські жовніри вже два тижні перед виповідженєм війни грабили болгарське населенє і допускали ся насильств на болгарських жінках. Командантами румунських відділів були російські офіцири.

Очевидці, які утікли з Букарешту, оповідають, що російське правительство обняло цілковиту контролю над зелїзницями і поліцією в Румунії. Російські офіцири обняли команду у всіх румунських кріпостях.

Дальше оповідають, що скоро лише вибухла війна, румунські часописи були переповнені вістями про величезні побіди румунських війск. Телеґрами доносили, що румунська армія перейшла була Дунай і здобула болгарську кріпость Рущук та марширує на Софію. Румунське населенє сьвяткувало побіди дуже торжественно. Колиж опісля надійшли приватні вісти від утікачів про упадок Туртукаю і Сілїстри, настав серед Румунів переполох. Богатші Румуни висилають свої родини з Румунії до Росії.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

НОВИЙ НАСТУП РОСІЙСЬКИХ ВІЙСК В ГАЛИЧИНІ І НА ВОЛИНИ.

БЕРЛІН, 17. вересня. — **Російські війска розпочали знова великі масові наступи на цілім фронті, почавши від Припети аж до границї Румунії.**

Помимо значної чисельної переваги Москалї не змогли віднести жадного більшого успіху. Втрати неприятеля дуже тяжкі, а передівсім на лінії на захід від Луцка, на схід від Золочева і над Нараївкою. Також в Карпатах усі напади неприятеля зістали відбиті.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: На цілім фронті на полудне від Пинска діяльність російської артилерії стаєть ся сильнїйша. На захід від Луцка Москалї перевели на 20 кільометрів довгім фронті Затурці-Пустомити масовий напад на становища наших війск. В наступі брали між иншими участь також два прибічні корпуси. Союзні війска під командою ґенерала Марвіца і ґенерала Терстянського відбили напад Москалів, завдаючи їм дуже тяжкі втрати. Побоєвище вкрите густо раненими і убитими жовнірами російськими.

„На схід від Золочева, між Стиром а Стрипою сильні російські відділи вдарили на становища, яких боронить армія ґен. Бем-Ермолія. Ґен. Ебен, командант одного із корпусів, ударемнив зовсім напад Москалів.

„АРМІЯ АРХ. КАРЛА: На північ від Днїстра над Золотою Липою і на схід від Нараївки перевели Москалї з великою силою війск цілий ряд нападів на становища наших війск. Під тим напором наші війска були приневолені уступити трохи дальше на захід.

„На північний захід від Станиславова відбито напад російських війск по короткій рукопашній боротьбі.

„В Карпатах на полудне від Дорна Ватри і на захід від Шипоту напади неприятеля відбито з тяжкими втратами для него".

РОСІЙСЬКИЙ РОПОРТ.

ПЕТРОГРАД, 17. вересня. — Урядовий рапорт російського ґенерального штабу доносить:

„На полудне від Бережан, на правім березі Золотої Липи прийшло до завзятих боїв. Наші війска змусили неприятеля подати ся назад і заняли часть його становищ. Притім полонили 551 турецьких жовнїрів, між ними 14 офіцирів. В околиці Нараївки і зелїзничого шляху Підвисоке-Галич битва відбуваєть ся дальше. Неприятель потерпів тяжкі втрати в убитих і ранених. Число полонених виносить около 3.174. Полонені складають ся майже виключно з Німців. Між полоненими находить ся 34 німецьких офіцирів. Притім здобуто також 20 машинових крісів і 2 метавки.

„Наші відділи хоробрих козаків напали несподівано на дві німецькі батерії. Услугу батерій вирізали в пень, а три гармати кинули до рова. Здобули також 4 проци, але не могли забрати їх зі собою, бо відділи німецької піхоти отворили на них сильний огонь з машинових крісів".

ҐІНДЕНБУРҐ ЗНОВА НА СХІДНІМ ФРОНТІ.

БЕРЛІН, 16. вересня. — Ґінденбурґ повернув зі західного фронту на східний, щоби бути у постійних зносинах з головними командантами союзних війск на російськім і румунськім боєвім фронті.

Ґінденбурґ відбув довшу нараду з болгарським королем Фердинандом і турецьким міністром війни Енвер Пашою. Ґінденбурґ висказав ся з повним вдоволенєм про стан военних операцій на заході і обговорював близше справи щодо спільної акції на Балкані.

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

ТРЕТИЙ ГОЛОВНИЙ НАСТУП СОЮЗНИКІВ В ПІКАРДІЇ.

БЕРЛІН, 16. вересня. — **Вчера розпочали Французи і Анґлійці третий з ряду головний наступ по обох сторонах ріки Соми (в Пікардії). Неприятель ужив до наступу 20 новоприбувших дивізій (около 400.000).**

По кількагодиннім бомбардованю неприятель перевів сильний наступ на північнім фронті і заняв три місцевости. Місточко Комбель помимо великих зусиль неприятеля позістало надальше в руках німецьких війск.

На полудне від Соми напади французьких війск відбито.

Урядовий рапорт німецького головного штабу звучить:

„АРМІЯ КН. АЛЬБРЕХТА: Над побережем і на боєвім фронті в околиці Іпру відбуваєть ся оживлена перестрілка артилерії і патруль.

„АРМІЯ КН. РУПРЕХТА: Битва по обох сторонах ріки Соми відбуваєть ся з великою силою дальше. До найбільшої битви прийшло на північнім фронті між рікою Анкрою і Сомою по довшім бомбардованю артилерії. **Анґлійські війска заняли три села: Курслет, Мартенпіш і Флер. Помимо сильних нападів неприятеля, місточко Комбель остало в наших руках.**

„На полудне від ріки Соми наші війска відбили всі напади Французів, спричинюючи їм тяжкі втрати.

„АРМІЯ КН. ВІЛЬГЕЛЬМА: На боєвім фронті під Верденом крім кількох безуспішних нападів неприятеля, який уживав при тім ручних ґранатів, не зайшли жадні важнійші події".

УСПІХИ АНҐЛІЙЦІВ. — ЗА ТРИ ДНІ 4.000 ПОЛОНЕНИХ І 6 ГАРМАТ.

ЛОНДОН, 16. вересня. — Рапорт анґлійського команданта доносить:

„На полудне від ріки Анкри наші війска полонили дальших 250 Німців і здобули 4 гармати.

„Протинапади німецьких війск відбито. Всї здобуті становища, як Курелет, Мартенпіш і Флєр, задержали наші війска у своїх руках".

ЛОНДОН, 17. вересня. — Останний урядовий рапорт доносить:

„Битва на північ від Соми триває без перестанку дальше. Число Німців, взятих в полон протягом тридневної битви, доходить до 4.000, між тими 116 офіцирів. Число здобутих гармав виносить 6, число машинових крісів перейшло 50."

ЛЕТУН БЕЛЬКЕ ЗІСТРІЛИВ 26-ТИЙ ВОРОЖИЙ ЛІТАК.

БЕРЛІН, 17. вересня. — Останний рапорт виказує дальші успіхи німецького воздушного героя. Рапорт доносить:

„В суботу летун, капітан Бельке, зістрілив два ворожі літаки. Отсим осягнув Бельке число 26 знищених ним літаків".

ВІЙНА НА БАЛКАНІ:

ЗАПОВІДЖЕНА „ВЕЛИКА ОФЕНЗИВА" СОЮЗНИКІВ НА БАЛКАНІ ЗАКІНЧИЛА СЯ НЕВДАЧЕЮ.

БЕРЛІН, 17. вересня. — **Военні операції на боєвім фронті в Македонії покінчили ся невдачею для союзників.**

Урядовий звіт доносить:

„На макендонськім фронті панує спокій. Поодинокі напади неприятеля коло озера Острова і Тахіно зістали відбиті з великими втратами для неприятеля. Лише на правім крилї на полудне і на схід від Фльоріни болгарські війска уступили на давні сильно укріплені становища".

ПОМЕНЬШІ БОЇ НАД СТРУМОЮ І КОЛО ОЗЕРА ДОЙРАН.

ЛОНДОН, 17. вересня. — Головна кватира союзних війск на Балкані подає отсї вісти:

„Над Струмою наші патрулї перевели успішний напад на становища неприятеля по обох сторонах дороги, яка веде до Серес.

„В битві над озером Дойран, яка відбула ся 13. вересня, убито поверх 150 Німців.

„На захід від озера Острово сербські війска наступають дальше на Болгарів.

„На крайнім лївім крилї французько-російські війска зближають ся до Фльоріни (на полудне від Монастира)".

НИКОЛАЙ КАЛЬОҐЕРОПУЛЬОС ПРЕЗИДЕНТОМ НОВОГО ГРЕЦЬКОГО КАБІНЕТУ.

АТЕНИ, 16. вересня. — **Грецький король іменував Николая Кальоґеропульоса президентом і поручив йому утворенє нового кабінету.**

Новоутворений кабінет складаєть ся виключно з людий, які уходять за прихильників бувшого президента Венізельоса, приятеля Франції й Анґлії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

З біжучої хвилї.

Брат митрополита Шептицького, полковник ґенерального штабу ґр. Станислав Шептицький, обняв команду над ґрупою польських леґіонів по ґенерал-майорі Ґжесіцкім, якого іменовано заступником ґенерал-ґубернотора занятих Австрійцями земель. Свого часу ходили чутки, що ґраф Станислав Шептицький мав обняти команду над Українськими Січовими Стрільцями, але радикальні круги Українців спротивили ся, щоби Стрільців віддавано під команду польського полковника. Після останних вістий зі старого краю Українські Січові Стрільці є тепер під командою буковинського Українця, Антона Вариводи, який заняв се місце по уступленю Михайла Галущинського. Галущинський уступив з команданта Стрільців тому, що мусів заняти давне становище директора в наново отвореній українській ґімназії в Рогатині.

Ґенерал Щербачев не хотів нищити Галича, бо милосердив ся над ним... А що він таки спалив се місто, то... вина Австрійців, котрі не повинні були крутити ся по улицях Галича. Так оправдують своє варварство російські наїзники.

Російський ґенерал Брусілов, на запит одного воєнного кореспондента, длячого здержано дальший наступ російської армії в Галичині і на Волини, відповів, що через виступленє Румунії до війни мусів перевести нове уґрупованє своїх сил.

Зразу було загальне переконанє, що виступленє Румунії до війни ослабить силу німецько-австрійських військ на російськім фронті, та що російська армія вдарить на Львів і Ковель. Стало ся одначе противно. Німецько-болгарські війска війшли до Румунії і румунська армія показала ся заслаба, щоби здержати їх наступ. Росія була приневолена вислати кілька корпусів свого війська на поміч Румунії, а ослабивши через те свої резерви, не має тепер сили в Галичині і на Волини. Чистий клопіт з новим союзником...

Румуни не хотять позістати позаду Москалів, а навіть старають ся в дечім перевисшити своїх союзників. Грабленє майна, нищенє цїлих сіл, насилуванє жінок, мордованє невинного населеня — отсе одинокі головні воєнні операції, в яких румунській армії вповні щастить ся. Румунам лише одного забракло — Сибіри. І тут Москалї прийшли Румунії в поміч. Росія відступила часть Сибіри для Румунії. Чим хата богата, тим рада...

Анґлія робить заходи, щоби виголодити центральні держави і не пускає жадного корабля з поживою. Натомісць Німеччина при помочи підводних лодок старає ся знова затопити кождий корабель, який довозить поживу Анґлії. Рівночасно Німеччина старає ся ріжними способами зробити себе независимою від довозу поживи зза границї.

Останні телеґрами з Лондону і Берліна подають цікаві дати. В тімсамім часі, коли в Німеччині обнижено цїну хлїба і инших головних споживних артикулів о 20 до 25%, тісамі артикули підскочили в Лондоні о 20 до 25% в гору.

Який вислід може принести війна?

Велика европейська війна триває дальше. В третім році війни боротьба на всїх боєвих фронтах не малїє, але з кождим днем стає сильнійшою. Тисячі нових гармат, міліони нових військ скріпляють боєві лінії по обох собі ворожих сторонах. Коли скінчить ся війна, сего нинї ніхто не знає. Можливо, що вона потриває ще дуже довго, можливо, що скінчить ся скоро і несподївано.

Се одначе зовсїм не перешкаджає ріжним політикам і військовим знавцям говорити про вислід війни, про користи побідних держав та про втрати держав побіджених. Число можливих случаїв щодо висліду війни є досить обмежене, тому і причини та наслідки виграної або програної дадуть ся досить точно означити.

Перший случай: програна центральних держав. Програну центральних держав могли би спричинити отсї події: цїлковите зломанє сили австрійсько-угорської армії в Галичині і в Семигородї та вилученє її яко воєнного чинника, або висиленє центральних держав будьто під зглядом економічним, будьто з причини недостачі найважнійших матеріялів воєнних. Сю другу причину уважають за більше можливу ніж першу.

Другий случай: програна союзних держав (аліянтів). Причиною програної союзних держав могли би бути отсї події: економічне висиленє Анґлії або виступленє котроїсь важнійшої держави із ряду союзників. Анґлія є фінансово сильно обтяжена; вона є приневолена піддержувати своїми фінансами всїх своїх союзників без виїмки. Упадок Анґлії моґло би спричинити або природне висиленє або бльокада Анґлії при помочи німецьких підводних лодок, хоч сей спосіб знищеня Анґлії уважають многі за далекий і неможливий до переведеня. Богато правдоподібнійшим уважають виступленє котроїсь держави із ряду союзників. Коли деякі політики підносять таку гадку, то мають на увазї передівсїм Росію. Не є виключене, що Росія, побачивши, що союзники не є всилї побити центральних держав, заключить з центральними державами мир, а може навіть перейде на їх сторону. Свої здогади опирають на тім факті, що Росія в союзї з центральними державами може осягнути значно більші користи ніж в союзї з Анґлією. Інтереси російської держави вимагають здобутя впливів і територій в Азії. Інтереси Росії й Анґлії в Азії є зовсїм розбіжні. І тому, чи скорше, чи пізнїйше — між Росією й Анґлією мусить прийти до непорозумінь, які треба буде полагоджувати оружем.

Иншим можливим случаєм щодо висліду війни була би частинна побіда одної або другої сторони.

Заходить питанє, які головні користи може осягнути побідна сторона на случай цїлковитої або частинної виграної? Загалом припускають, що мапа держав не улягла би великій зміні.

На случай побіди союзних держав Німеччина стратила би в части або в цїлости територію по ріку Рен і заморські кольонії, та мусїла би заплатити воєнне відшкодованє Бельґії. Натомісць найбільшу втрату потерпіла би Австрія через те, що Росія заняла би Галичину, Румунія Семигород, Сербія Босну і Герцеґовину, а Італія Прибережний край і Трієст.

На случай побіди центральних держав могли би вони надїяти ся територіяльних здобутків лише коштом Росії через занятє західних російських провінцій. Частину занятих територій прилучили би до Німеччини й Австрії, а з решти утворили би польську державу. Дальше, центральні держави старали би ся запевнити собі головний шлях, який веде до Царгороду, через влученє до Австрії сербських земель, які ділять Угорщину від Болгарії. Впрочім не можна надїяти ся жадних важнійших змін.

Велика европейська війна, яка пожирає великі мілїярди гроший і міліони людий, загалом дуже мало змінить вигляд мапи держав. Велика зміна не лежить в інтересї одної або другої сторони. Оба союзи воюючих держав є лише хвилеві. Поодинокі держави натомісць мають цїлий ряд інтересів, які є зовсїм розбіжні з інтересами теперішних їх союзників. Кожда хвиля може принести нове уґрупованє союзників. Про се сьвідчить історія з минувшини.

Дванайцятьдневна битва о Галич.

(Після американського воєнного кореспондента з російського терену війни, Бассета Дїґби).

Поодинокі битви, які зведено, щоби здобути Галич, вказують, що ґенерал Щербачев по переломаню неприятельської лінії Підгайцї-Маріямпіль військами ґен. Борзенка, кинув до дальшого наступу своїх хоробрих козаків. Козаки пустили ся в погоню за уступаючими військами неприятеля, роблячи часто ужиток зі своїх шабель і лянц. Одна компанія донських козаків вирізала майже до ноги один неприятельський відділ; лише одного майора і двох инших офіцирів взято в полон. Кілька миль дальше чотири компанії козаків напали серед пітьми на відділ Австрійців; 200 з них убили, а 350 полонили.

Хоч російські жовнїри були дуже умучені цїлодневною битвою, то вони побудували ще два ряди земельних окопів, заки, окутавшись у плащі, лягли на кількагодинний відпочинок. Міжтим кіннота анї на хвилю не переставала непокоїти неприятеля, щоби не дати йому віддочити і набрати нових сил до дальшої боротьби.

В пятницю рано прийшло до битви в околиці Шибалина (на схід від Бережан). Для російських військ було конечне, аби здобути брід через ріку Ценївку. Західний беріг сеї ріки Австрійцї сильно укріпили і з великою завзятостию боронили броду. Російські війска переводили один напад за другим, але за кождим разом без успіху. В суботу рано розпочали наступ наново.

Через цїлий день боротьба не уставала анї на хвилю. Австрійцї одержали сильні скріпленя і відбивали всї напади російських військ. Надійшла ніч, а брід все ще був в руках неприятеля. В недїлю рано численні ряди Москалїв кинули ся на західний берег червоної від крови ріки і взяли приступом становища Австрійців. Підчас коли артилєрія отворила огонь на Австрійців, які уступали на найблизші приготовлені становища, російські жовнїри були заняті збиранєм убитих і ранених. Ріка Ценївка була закидана трупами.

В недїлю пополудни неприятель почав уступати в напрямі на північ від Бережан.

Ґенерал Щербачев дав приказ до нового наступу, без звичайного попередного бомбардованя. Російські війска вдарили несподївано на лінії Дрищів-Єзупіль. Властива битва розпочала ся в понедїлок рано страшним огнем недалеко устя ріки Бистрицї. Австрійцї не ставили тут сильного опору, але розпочали сейчас відворот. Москалї взяли небавом село Єзупіль і сусїдний горбок.

О год. 1-шій в полудне російська дивізія перевела наступ на лінії Гниль-че-Носів. Густими лїсами вкритий терен перепиняв наступ. Напади німецьких військ відбито і в руках Москалїв опинили ся небавом деякі важнійші становища. До найбільшої битви прийшло в дрищівськім лїсї, якого боронили Німцї. Москалї перевели перший напад, але він був відбитий. Кілька батальонів російської піхоти відновили напад, але знова без успіху. Прийшли нові скріпленя і переведено напад втрете. І в третім нападї не повело ся. Москалї не дали за виграну і розпочали четвертий з ряду напад, але сим разом від полудня, зі сторони Бишова. Прийшло до страшної боротьби на баґнети. Німцї не хотїли піддавати ся, хоч бачили, що для них нема ратунку. Вони бороли ся до останного і лягли на побоєвищи. Сїм квадратових миль лїса були засїяні трупами.

Слїдуючого дня рано Москалї здобули перехід через ріку Золоту Липу коло Божикова, наступаючи рівночасно з півночи і з полудня. Переходу боронили війска турецькі. В тій битві взято в полон 500 Турків.

Занявши Божиків, російські війска посунули ся наперед і зближили ся до зелїзничого шляху, який веде через Болшівцї до Галича. Артилєрія продовжала свою роботу до пізної ночи. Около півночи облаки над цїлою околицею виглядали як огненне море. Вправдї гармати замовкли, але гук не уставав анї на хвилю. Сей гук походив від сторони зелїзничого шляху. Се Австрійцї висаджували у воздух мости і склади з амуніцією, щоби вони не попали ся в руки Москалїв.

Досьвіта летуни принесли відомости, що австрійські війска уступили сїм миль дальше на захід. Москалї заняли опісля без боротьби зелїзничий шлях, який веде через Водники і Семиківцї до Галича, і почали переходити в брід ріку Нараївку, дві милї на північ від Галича.

Російські війска зразу не мали наміру нищити Галича. Але Австрійцї уставили на домах богато машинових крісів і легких гармат та отворили сильний огонь на Москалїв, які переправляли ся через Нараївку. Тодї прийшов приказ острілювати місто. По кількох перших стрілах в ріжних сторонах міста вибухнув огонь. Російські офіцири бачили крізь дальновиди, як австрійські жовнїри злїтали з дахів на землю. Небавом північна дорога була переповнена втікаючими жовнїрами і транспортами. Російські гармати безнастанно острілювали сю дорогу.

Галич можна би легко здобути приступом, але ґенерал Щербачев, аби оминути великі страти, рішив ся окружити місто від півночи. Останні інформації доносять, що російські війска на просторі 14 миль перейшли вже ріку Нараївку (на північ від Галича).

ЯК ПОЛЯКИ ФАЛЬШУЮТЬ ІСТОРІЮ.

Один з наших читачів надіслав нам витинок з одної польської часописи і просить о поміщенє його в „Свободї". З огляду на те, що не всї Українцї знають відносини Поляків до нашого народу, містимо надіслану нам „історію" в повнім перекладї і без ніяких змін.

Подїловим трактатом, заключеним межи трома заборчими державами, — так зачинає свою „наукову працю" польський історик — польські землї здовж Карпат припали Австрії і одержали назву Галичини і Льодомерії, від назви латинської, уживаної колись через королів угорських „Reges Galiciae et Laodimiriae". Назва „Ґаліция" походить від міста Галич (по російськи Ґаліч). Ляодімірія значить край Володимира (Володимир по латинськи Ляодімір).

Північно-західні окраїни (креси) забрала Прусія, а решту забрала Росія. В сей спосіб тїло Польщі зістало розчвертованє на три части, а заборцї докладали відтодї ревних заходів, аби ті части забули про себе, аби стали собі чужими, о скілько не ворогами, аби їм здавало ся, що є складовими частями Австрії, Прусії і Росії, а не якоїсь там Польщі.

Австрія в тій цїли уживала наперед насильства, ідучи за приміром Прусії і Росії. Коли однак переконала ся, що її славянські народи зачинають бурити ся і допоминати о свої права, а до того, коли переконала ся, що скорше чи пізнїйше мусить прийти між нею і Росією до війни, обдарувала славянські народи автономією, а межи ними також і польську часть, звану Галичиною. Але заразом постарала ся о затроєнє духа братної згоди між Поляками і Русинами у східній Галичині, котрих пожиток в будучій війні з Росією теж предвиджено. До сеї роботи, зі встидом признатись треба, приложили руку переважно польські маґнати і висші урядники в родї Бобжинських, Баденїх і т. п., за що їх Австрія нагородила, але історія польсько-руська проклинати їх буде.

Вмовлено отже в галицьких Русинів, маючих тойсам обряд і тусаму традицію, що й решта Руси, що вони не мають нїчого спільного з Русинами російськими, або Великоросами, що повинні образувати свою мову (котра є, говорячи правду, лише нарічем мови російської), що їм належать ся віддїльні школи, посади, достоїнства і т. д., що одначе Росіяни і Поляки стоять їм на заваді в їх народнім розвою.

Сї кличі визискали вмить приватні й урядові скриті аґітатори і Русини зачали домагати ся від галицької автономії щораз дальше ідучих прав та привілеїв; колиж їх в цїлости осягнути не зуміли, загоріли смертельною ненавистию до Поляків, стогнучих разом з ними під ярмом неволї.

Для відріжненя від решти Русинів (Росіянів) приняли назву „Українців", хоч ніякий український нарід нїколи не істнував.

Бо не хотїли уживати властивого виразу „руський", що по російськи значить стільки, що російський.

Під діланем сеї польсько-російської ненависти повстає специяльний „гимн" Українців, зачинаючий ся від слів:

Не пора, не пора, не пора
Москалеви й Ляхови служить!
Довершилась України кривда стара,
Нам пора для України жить! — і т. д.

Ненависть до Поляків і Росіянів бухає зі слів і мельодії сього гимну. Польські панове пізнали запізно, що вислугуючи ся Австрії до її політичних цїлий, спродали свої душі і народну совість за ордери й достоїнства та защепили страшну їдь в душах двох, люблячих ся колись сердечно народів. Бо стара се річ, що Русини горнули ся завсїди до Польщі, навіть тодї, коли їм діяло ся зле, подібно, як і польському народови. Бо се є нарід добрий з природи і сердечний, але під діланем політичних аґітаторів став ся занадто дразливий на кривди дійсні і уроєні, які в сей нарід вмовляли нікчемні аґітатори, стоячі на німецькій платній службі. Коли їм здавало ся, що Відень робить для них замало, хоч робив усьо і на всьо позволяв, чого тільки хотїли; удали ся під протекторат до Берлїна. Там принято їх з отвертими раменами. Повстають спеціяльні протипольські союзи і з Німеччини розпочато проти Поляків зажерту українську кампанію. Українцї лучать ся з всїлякими елементами, ворожими польськости, а передівсїм з Жидами-сіоністами, і плюють на Польщу при кождій нагодї. Овочем сеї роботи було зневаженє польського університету через українських студентів у Львові, де сокирами рубано портрети великих мужів науки і знаня, длятого власне, що були Поляками. Австрійський уряд глядів одначе на те крізь пальцї, а кружить навіть поважна вістка, що головний вожд, нищитель памяток, котрий кинув ся навіть на житє польського професора, якийсь Крот (мабуть Крат), мав одержати від одного з українських духовних політиків пару тисяч ґульденів на виїзд до Канади, де собі жиє вигідно і заживає почести українського „героя".

Другим, ще більше осоружним приміром, є справа Січинського. Січинський, син руського сьвященика, походячий з родини, в якій самовбийство є дідичною хоробою, надавав ся дуже добре на знаряд українсько-пруських аґітаторів. Ні з сього ні з того він мордує свого давного добродія, намісника ґр. Андрія Потоцкого, длятого лише, що Потоцкий був Поляком на високім становищи. Арештованому і посадженому до вязниці Січинському австрійський уряд позволяє втїчи безкарно. Січинський бавить ся в Америці в героя, але мабуть його совість говорить йому нинї що инше, ніж тодї, коли йшов мордувати свою жертву, сам не знаючи, за що і для чийого добра.

Не бажали Поляки смерти Січинського, ба навіть і сама вдова по замордованім просила за ним, аби його на смерть не засуджувано, бо сей молодець надавав ся радше до дому божевільних, ніж до кримїналу, але австрійський уряд завинив більше ніж сам Січинський через те, що піддержував подібну атмосферу — а може і тїшив ся скрито з того — що берлїнські аґенти тровлять на себе два нещасливі, братні народи.

Знали про се лїпші Поляки, але мовчали зі страху перед більшостию, яка за намовою католицького клиру, протеґованого Австрією, бачила в Австрії свою добродійку і перестала мріяти про иншу Польщу, як про Польщу австрійську. Що більше, дух, затроєний зрадничою австрійською політикою, сплямленою страшною кровавою різнею в році 1846, зачав повівати з Галичини до забору російського. В глупім засліпленю не хотїли Галичани (бодай певна їх частина) відчувати зойків і тихих сліз своїх братів, стогнучих під ярмом пруської неволї, хоч під тим забором находить ся польське гнїздо і головне ядро найчистїйшої Польщі.

Вірено, може і не без рації, що від Австрії дало би ся виторгувати щось більше, ніж доси, але від Прусії — нїколи, пренїколи. А прецїнь ся Австрія звязала ся досмертним узлом з Прусією і мусить робити те — яко слабша — що їй Прусія каже.

Марко Скритий.

КУДИ Я РВУ СЯ.

За високими горами,
За глубокими водами,
Де розлогії поля,
Де рідная сторона,
Де буяє вітер в полї,
Там, де цьвітка є одна:
Туди рву ся я до долї,
Бо там доля є моя.

Тоті поля колосисті,
Річки бистрії, сріблисті,
Любі ночию розмови
І чар тихої любови —
Вони мене мучать, вяжуть,
Тугу серцю завдають,
І здаесь, як лише ляжу,
Вони мене отруюють...

ВІЙНА І ЗЬВІРЯТА.

В часї сеї війни дасть ся зауважати велику зміну на зьвірятах. Гук гармат дуже подїлав на їх нерви. Богато коний і псів, які є заняті в службі при німецькій армії, поглухли і для них треба будувати окремі шпиталї для курації.

Як лише почала ся війна, богато дикої зьвірини утїкло до Франції і Бельгії, де не було ще чути гарматних стрілів. Перші почали втїкати дики, борсуки і медведі, котрих нерви не могли зносити гуку гармат.

За ними послїдували дикі кози і серни. Цікаве становище заняв тут заяць. Він зі всїх зьвірят найбільше полохливий, а однак нікуди не втїкав. Остав ся на старім місци.

Більші птахи, як: дикі кури, бажанти, морські орли і дикі качки — всї перебрали ся до Швайцарії і сусїдних невтральних держав. Лише співучі птахи, як: жайворонок, дрозд і инші не думають навіть, що кругом них чути безперервну канонаду. Вони співають дальше свої улюблені пісні і будують гнїзда на давних місцях. Також сови, соколи і ворони остали вірні рідним сторонам.

Вовк, який у Німеччині уходив за дуже відважного, ходить тепер переполоханий і безнастанно виє, учувши лише вистріл.

Пси, вовки, шакалї і лиси стратили свій нормальний стан і весь час бігають переполохані. Домашний пес задержав ще вчасти свій питомий нервовий стан.

Зьвірята відчувають, що щось кругом них дїєть ся, але не можуть розуміти сього. З такої ситуації хотять скористати учені і дослідити, котрі з диких зьвірят дадуть ся скорше освоїти.

Рівночасно заходить побоюванє, що дикі зьвірята попризвичають ся до воєнної хвилї, їх нерви приноровлять ся до гуку гармат, свисту куль і шрапнелів, і длятого в мирних часах прийдеть ся звести з ними боротьбу, хотячи напровадити їх на питому їм дорогу.

Гр. Семешко.

З СИБІРСЬКИХ СПОГАДІВ.

21. Скарга журналіста Дмитра Бабкова.

Відбуваючий засланє в Наримськім краю кавкаський журналіст Дмитро Бабків, 28. падолиста 1915 р. післав міністрови справ внутрішних скаргу такого змісту:

„Заслав мене на Сибір, до ґубернії томської, наказний отаман Терського козачого війска ґенерал Флейшер. Їхав я на власний кошт, навіть без варти і прибув до Томска 8. червня.

„По прибутю в Томск я зараз же зголосив ся до старшого радника ґубеніяльної управи п. Веремієва, котрий позволив мені жити в самім Томску, аж поки не надійдуть від ґен. Флейшера папери про мене.

„Позаяк пашпорта у мене не було (відібрали урядники Терської области), то томський поліцмайстер Шеремет дав мені особисту посьвідку, потрібну при винаймі мешканя.

„По двох тижнях мене закликали до віцеґубернатора Володимирова, котрий, довідавшись від мене, за що мене вислали на Сибір, також позволив мені жити в Томску.

„Я поселив ся в домі Дворянчикова на Никольськім переулку під числом 11, і й прожив спокійно аж до 12. вересня, коли прийшов до мене поліцай, арештував мене і повів до поліцмайстра Шеремета. Сей не хотів навіть балакати зі мною і зараз же відіслав мене до справника Пелїопевського. В той же день на пароходї „Колпашевець" мене вивезли в Наримський край, у якім вже пристав Вальтер назначив мене на житє в село Луґівське, 4 верстви від Нариму, де я і до сеї пори безвиїздно і благополучно жию.

„Але якраз тут і починаєть ся те занадто дивовижнє й цікаве, про що я хочу розповісти Вашому Високопревосходительству в сїй моїй скарзї.

„Вивезли мене в Наримський край на передпослїднім пароходї і скоро всякі зносини Наримського краю з иншими місцевостями перервались аж на два місяцї, позаяк настала звичайна осїнна розкаль (слота).

„Своїх рідних, котрі перебувають у місті Грознім, Терської области, я не вспів повідомити про те, що мене переслали в Наримський край, а тимчасом і зносини перервали ся. Не одержуючи від мене довго листів, мій батько дуже зажурив ся і післав томському ґубернаторови телєґраму, в котрій запитував, де я тепер жию. Дня 23. жовтня він одержав від віцеґубернатора Володимирова таку телєґрафічну відповідь: „Дмитро Бабків утїк. За ґубернатора: Володимиров".

„Мої старенькі батько і мати були дуже схвильовані і налякані сею відповідию та пережили немало горя, поки не отримали від мене листа з Наримського краю.

„Щодо мене, то я уважав сей випадок помилкою віцеґубернатора, хоч і непростимою, але випадок з 26. падолиста переконав мене в тім, що мене і доси вважають за втїкача.

„На мене, бачите, яко на журналїста, наказний отаман Терського козачого війска наложив був 300 рублїв кари. Свого часу я оскаржив сей розпорядок наказного отамана кавказькому намісникови і наслїдком сеї скарги було те, що кару з мене зняли і наказний отаман повідомив мене про се через томського ґубернатора. Томська ґуберніяльна управа, переславши сей акт наримському приставови (комісареви), додала від себе: „Доручити сей акт Дмитрови Бабкову, коли він поверне ть ся на місце засланя".

„Сей випадок переконав мене в тім, що ґубернатор і доси вважає мене за утїкшого з засланя і се немало мене схвилювало.

„Перш усього мене очікує кара — три місяцї тюрми — за втечу з засланя, котрої я не поповнив. Далї — про мою втечу ґубернатор певно повідомив департамент поліції, як то взагалї робить ся. Департамент поліції без сумніву повідомив циркулярно всї поліційні інституції держави, щоби вишукали і затримали утїкшого з засланя Дмитра Бабкова і відіслали його в Наримський край. А що моє назвиско не є рідкостию і імя таке, що дуже часто зустрічаєть ся, то й нема ґарантії в тім, що в ріжних місцях держави не затримають цїлий ряд Дмитрів Бабкових і не повезуть їх в Наримський край етапом.

„Можливо також, що, шукаючи мене, сидячого в Наримськім краю, будуть турбувати і моїх старенькіх родичів допитами про те, куди я міг втечи.

„Яко міністер внутрішних справ, яко шеф російської поліції, Ви, Ваше Високопревосходительство, мусите признати, що я в своїх здогадах далекий від прибільшувань, а через те покірно прошу Ваше Високопревосходительство переконати томського ґубернатора в тім, що я з засланя нікуди не втїкав і, як і ранїйше, жию в селї Луговськім, Наримського краю, 4 верстви від Нариму, — осїдку пристава. Тимсамим, Ви, Ваше Високопревосходительство, виратуєте мене від трох місяців тюрми за утечу з засланя, котрої я не поповнив".

Похоже воно на анекдоту, але се дійсний факт.

Певно сей факт дуже здивував і міністра, бо він доручив ґенералови Софронову, який їхав на Сибір, зробити після скарги Бабкова слїдство.

Ґенерал Софронов прибув у Нарим 25. грудня 1915 р., якраз на перший день Різдвяних сьвят, і візвав до себе Бабкова. Тут між ними вийшла дуже цікава балачка.

— Ви Дмитро Бабків? — запитав ґенерал.

— Я — відповів запитаний.

— Ви втїкали з засланя?

— Нї, не втїкав.

— То докажіть, що ви не втїкали, бо поліція і ґубернатор обвинувачують вас в тім, що ви втїкали!

— Перш усього, пане ґенерал, се доказуєть ся тим, що я тут є перед вами, а по друге — не моє дїло доказувати, що я не втїкав, а ви повинні доказати, що я втїкав!

— А нехай і так, що ваша правда. Я зараз довідаюсь.

— Пане пристав! — гукнув ґенерал приставови Вальтерови, що був при сїй розмові.

— Слушаю-с, ваше превосходительство.

— Скажіть менї, пане пристав: чи Бабков увесь час жив в Луговськім?

— Так точно, ваше превосходительство! — рапортує пристав.

— А він з засланя не втїкав?

— Нїкак. нет, ваше превосходительство!

— За пособієм (підмогою) що місяця являв ся? Як він себе веде в засланю?

— Так точно, каждий месяц пособіє получал, імеются собственноручныя роспиcки. Поведенія смирнаго, ваше превосходительство!

— А через що-ж його вважають утїкшим з засланя?

— Не могу знать, ваше превосходительство.

— А почім же ви знаєте, Бабков, що віцеґубернатор посилав про вас таку телєґраму вашому батькови?

— Мій батько сю телєґраму переслав менї.

— Вона при вас? Покажіть!

Дм. Бабков подав телєґраму ґенералови, той довго розглядав її і нарештї оказав:

— Я возьму сю телєґраму, щоби приложити до справи.

— Нї, ваше превосходительство, я не можу дати вам сеї телєґрами; вона потрібна менї яко важний документ, бо щоб справдї не довело ся сидїти в тюрмі...

— О, нї! Я переконав ся, що ви таки й справдї не втїкали і сидїти в тюрмі вам з сеї справи не доведеть ся!

Але Бабків телєґрами ґенералови таки не дав.

Вся отся історія дуже характеристична для житя на засланю. Не підняв би Бабків завчасу колотнечі, — довелось би йому сидїти три місяцї в тюрмі.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ

В ПОВІТІ ЛУЗЕРН, 4. ВЕРЕСНЯ 1916.

(Звіт діяльности).

Не памятаю вже, у котрого з наших пізнійших комітетових зродила ся думка уладити якесь сьвято в тутешній околиці, яким могли би ми, Українцї, заманіфестувати свою народність перед Американцями, злучити ся при тій нагодї в одну громаду і зібрати дещо для жертв війни.

Вже перед тим ми бачили і чули, як Українцї по других місцевостях уладжували українські сьвята, бачили, як наші найблизші сусіди Скрентонцї уладили прекрасне сьвято, то чому би і ми, Українцї з повіту Лузерн, не могли взяти ся до чогось подібного? Другі робили се виключно яко жеиканцї одної місцевости; ми хотїли се зробити на ширшу скалю, бо хотїли згуртувати в тім сьвятї цїлий повіт.

Найбільшим центром нашого повіту є місто Вілксбери, а опісля Гейзелтон, яке знаходить ся вже на краю повіту. Отже треба склик ати всїх до Вілксбери на нараду. Тут в околиці наші люди доволї ґусто поселили ся. Таких місцевостий знайдеть ся кільканайцять, а між ними такі, в яких наші замешкують у значнійшім числї, як Вілксбери, Гейзелтон, Плимавт, Нантикок, Пітстон, Едвардсвіл, Кінґстон, Плейнс, Ашлей, Лузерн, Форґтифор, Ларксвіл, Своєрсвіл, Бреслав, Рон, Алден, Глен Лайон, Ботонвуд, Чавнсей і инші поменьші. В деяких з тих місцевостий є гр.-кат. церкви, а з других люди до тих церков приходять, але майже в кождім є якесь братство або товариство запомогове, а в більших центрах то і по кілька.

Одні церкви можна назвати наші, а з других смердить кацапсько-мадяронським духом і члени тих церков меньше або більше тим духом заражені, а коли нї, то всякий український рух їм чужий.

Одні братства належать до українських орґанізацій, а другі коли не до ворожих українському духови орґанізацій, то до індеферентних. Крім сього і поміж українськими братствами й товариствами знайдеть ся трохи таких, які жадної участи в народнім житю не беруть.

Зліпити те все в одну громаду — се праця не легка, але, як побачимо опісля, її таки доконано, бо на зазив Всч. о. В. Сполїтакевича, провізоричного голови провізоричного орґанізаційного комітету зїхали ся представителї з 22 братств і товариств цїлого повіту Лузерн. (Українцї з Гейзелтон, хоч знані зі свого патріотизму, своїх представителїв не вислали і з незвісних нам причин в Українськім Дни участи не взяли).

Сї перші збори відбули ся 22. червня с. р. і на них вибрано екзекутивний комітет для уладженя Українського Дня, а до ширшого комітету, якого члени мали занимати ся приготованями по своїх місцевостях, війшли присутні представителї і мали війти представителї всїх братств і товариств, які опісля зголосять ся до секретаря.

На сих зборах уложено з грубшого програму сьвята, а іменно: велике віче в Вілксбери з бесїдами і концертом і продаванє паперових значків (теґс) по всїх місцевостях повіту. Екзекутивний комітет почав свою роботу з великим ентузіязмом, бо бачив, що має за собою нарід, а й ширший комітет по своїх місцевостях не дармував. Реченець Українського Дня назначено на 4. вересня (Лейбор Дей). Запрошено бесїдників, наших і анґлїйських, та поміщувано відозви по всїх місцевих анґлїйських і всїх українських часописях. Упрошено д-ра Гіґґінеса, який студіює українську справу, щоби написав статю про нас по анґлїйськи. Крім сього він і майор міста Вілксбери Косек підняли ся промовляти на вічу по анґлїйськи. Упрошено також Впр. о. Льва Левицького і пп. М. Січинського та М. Цеглинського на українських бесїдників.

На дальших засїданях екзекутивного комітету, як і на зборах ширшого комітету, обговорено і полагоджено все, а що дріґенти не обробили добре програми співаків, тож ся точка з програми віча відпала; остали ся лише бесїди і продаванє значків по всїх місцевостях.

Програма, взагалї кажучи, скромна, однакож треба було оглядати ся і на горячий час і на се, що підчас американського сьвята кождий виїзджає десь на пікнїк чи прогульку, то гостї будуть нетерпеливі, коли задовго всьо потягне.

Прийшов сам день 4. вересня. Вже від рана місцеві комітетові роздавали пушки і значки нашим жінкам, дівчатам та другим охочим до збірки, а секретар екзекутивного комітету враз з предсїдателем і касієром заняли свої місця в офісї майора в вілксберській міській гали (Сіти Гол), в якій майор міста відступив до нашої розпорядимости три кімнати. Ранесько місцеве духовенство відправило в вілксберській гр.-кат. церкві богослуженє за померших наших братів через війну, або на війнї.

Треба було подивляти ту всю дітвору, як витривало збирала вона ті жертви. Нераз аж слези до очий тиснули ся, коли бачило ся дрібну ручку малої Українки, яка простагала ся з просьбою о поміч українських жертв війни. Неодин відвернув ся (звичайно були се свої: зрадники, або люди без серця, яким сальон найлюбійшим прибіжищем), неодин чужинець жадав виясненя, і т. п. Про одну дівчинку, 11-літну А. М., оповідають, що навіть на обід не хотїла йти (хоч комітет постарав ся був о перекуску для дівчат) і аж десь о другій годинї на силу взяли її на обід. Зате вона зібрала $11.65. В Вілксбери мало є наших дївчат і тому упрошено дївчат і жінок з Гановер.

Надійшов час віча. Перед 3-тою годиною пополудни вже галя була наповнена по береги. Скромно обчислюють всїх учасників віча на три тисячі. Бесїдників витали гучними оплесками, особливо п. Мирослава Січинського. Кождий натяк на визволенє нашої дорогої Вітчини, України, нагороджувано невмовкаючими оплесками. Анї до австрійської анї до російської держави не прихиляєть ся серце народа, лише до рідної, вільної незавнсимої Матери-України. Аж диво, як наш нарід прийшов скоро до сьвідомости. Очевидно, вже надоїло нам чужинецьке ярмо, не сила дальше терпіти!...

По відспіваню гимнів українських і американського нарід втішний виходив з галї. Се наше перше сьвято, а чейже голос тих тисячок дещо значити-ме, чейже тепер не знайдеть ся сьмільчак, який би сказав, що ми не Українцї. Нї, нарід сказав своє слово: Ми не Москалї, не Поляки, не Мадяри, не Словаки, а культурний український народ, який не стерпить зрадника між собою! Словом, Український День в повітї Лузерн підняв духа між нашим народом, додав надії і зеднав нас у кріпку і повну віри в свої сили громаду.

Уступили набік всякі ворожнечі; всї вірні сини України стали до працї над її визволенєм.

Та й матеріяльна сторона Українського Дня не так зле презентуєть ся. Майже всї Братства та Товариства в повітї прислали свої жертви на видатки, які були потрібні до приготованя Українського Дня; майже в кождій закутинї зібрано якусь жертву. Загалом, чистого зиску в грошах Український День приніс 567 долярів і 81 цнт.

Та найважнійшим здобутком Українського Дня є се, що нарід злучив ся і зачав горнути ся до Федерації Українцїв в Америцї.

На послїдних зборах обох комітетів Українського Дня, т. є. дня 10. вересня, всї представителї братств і товариств порішили приступити до Федерації У. в А. і вибрали Окружний Комітет Федерації, який має взяти керму народних справ у нашім окрузї в свої руки. Границь округа ще не установлено, але правдоподібно війдуть тут всї українські оселї цїлого повіту Лузерн, включаючи Сейр, Лопез і Бервік. Річню місцевих комітетових і окружних орґанізаторів Федерації буде втягнути туди всї товариства і братства як і поодиноких людий. (Адреси орґанізаторів: 1) Alex. D. Kraykiwsky, 148 Bliss St., Rhone Sta., Nanticoke, Pa. 2) Dm. Bilyj, 312 W. Main St., Nanticoke, Pa. Адреса секретаря Окр. Ком. есть Г. Пирчак, 638 N. Washingont St., Wilkes Barre, Pa.). До Окружного Комітету Федерації війшли з малими змінами всї члени попередного комітету; додано лише двох орґанізаторів і двох радних. Ширший комітет з представителїв всїх братств і товариств остав ся на дальше без зміни.

Кінчаючи звіт з діяльности обох комітетів (екзекутивного і ширшого) для уладженя Українського Дня, дякуємо отсим всїм, котрі чимнебудь причинили ся до звеличаня нашого сьвята, а іменно: Хвальним Редакціям наших часописий, Братствам і Товариствам, Всеч. і Вп. Бесїдникам і Народови.

Яко Окружний Комітет Федерації Українців в Америцї взиваємо отсим Вас, Дорогі Родимцї, до дальшої спільної працї. Кличемо Вас всїх вступати в члени Федерації, єднаючи ся в ній всї без огляду на партійні погляди і особисті переконаня. У всїх Вас в памяти най буде: **Вільна Независима Україна, для якої „душу тіло ми положим". Проч з темнотою і неволею! Для України ми живем!"**

Від Окружного Комітету Ф. У. в А.:

о. В. Сполїтакевич, предс.;
Гр. Пирчак, секр.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ В ПОВІТІ ЛУЗЕРН

4. ВЕРЕСНЯ 1916 Р.

КАСОВИЙ ЗВІТ.

Зібрано жертви:

Вілксбери, Па.

Братство св. Василія В. У. Н. С.	$ 11.00
Братство св. Івана Хр. У. Н. С.	10.00
Братство св. Андрея У. Н. С.	5.00
Братство св. о. Николая У. Н. С.	10.00
Тов. ім. М. Каганця Р. Н. С.	10.00
Братство св. Василія В. „Провидіня"	5.00
Гімн. тов. „Зап. Січ"	5.00
Братство Тверезости	5.00
Читальня „Просьвіта"	5.00
Братство св. ап. Петра і Павла „Провидіня"	5.00
Михайло Бабей	5.00

Зібрано в пушках:

Марія Сушко	33.05
Венерелї	1.04
Кася Марців	4.85
Анна Лавна	32.29
Гавриїла Маркіза	2.36
Марія Александер	1.34
Юлія Адамович	11.32
Анна Кулька	31.42
Зофія Бігальська	10.50
Ярослава Сполїтакевич	7.00
Дзюньо Сполїтакевич	5.00
Юлія Присташ	8.34
Ева Присташ	7.62
Марія Баковська	8.08
Марія Терефенко	13.27
Марія Деркач	2.30
Марія Судія	1.97
Анна Салюк	1.36
Марія Качмарська	8.13
Юлія Венц	7.97
Марія Кочан	11.13
Петро Катулька	2.31
Анна Музика	11.65
Анна Блищак	7.24
Анна Сивулич	6.00
Анна Зидяк	2.95
Вікторія Орищак	5.55
Зузанна Вашінґтон	3.67
Анастазія Сторошка	5.95
Агафія Дмитрик	4.33
Анна Александер	7.72
Катерина Марцел	1.77
Катерина Кузьмінська	1.34
Анна Цеплий	1.85
М. Крайківська	4.07
Катерина Пех і Юлія Тома	2.65
Миросьо Сполїтакевич	2.00
Розалія Сушко	6.29
Катерина Марців	8.07
Марія Капустинська	7.02
Анна Мосора	4.50
Х. Х.	6.86
Павло Сенюта	3.53
М. Лавна	5.50
Павлїна Адамович	.56
Анна Широка	10.30
Катерина Катулька	.67
Павло Корнова	3.20
Колекта на вічу	49.78
З продажі „Нар. Волї"	2.25
Разом	465.92

З Плейнс, Па.

Ілько Кузенко	7.40

З Ашлей, Па.

Николай Шпак	7.21
Тов. „Зап. Січ"	5.00
Разом	12.21

З Едвардсвіл, Ларксвіл, Кінґстон, Лузерн і Своєрсвіл, Па.:

Катерина Мазуркевич	11.47
Олена Кумко	9.05
Параска Станчак	7.12
Марія Ковальчик	6.24
Анна Пупчик	5.24
Анна Кравець	2.62
Магдалина Кумко	2.00
Анна Забавська	2.12
Марія Ковальчик	1.97
Катерина Кумко	1.00
Катерина Катинчик	1.31
Дмитро Матвіїв	5.05
Михайло Нусь	1.80
Марія Нусь	1.51
Від братств з Едвардсвіл, Па.:	
Бр-во св. Петра і Павла О. Р. Б.	5.00
Бр-во св. о. Николая Р. Н. С.	5.00
Бр-во св. Володимира „Собраніе"	5.00
Разом	73.50

Плимавт, Бреслав і Ботонвуд:

Братство св. Михаїла „Собраніе"	5.00
Братство Сошествія св. Духа „Провидїня"	5.00
Братство св. Андрея У. Н. С.	10.00
Тов. ім. Т. Шевченка У. П. Р. О.	5.00
З пушок:	
Андрій Пилип	4.56
Федір Фиркаль	.56
Ольга Гамівка	2.41
Іван Каблаш	4.72
Мих. Каблаш	1.72
Шавній Комп	1.00
Ґалїнський Йосиф	1.00
Разом	40.97

Рон, Па.:

Тов. „Любов" У. П. Р. О.	10.00
Бр-во Покрова Пр. Бог. Р. Н. С.	5.00
Бр-во Непор. Зачатія Пр. Бог. „Провидїня"	5.00
Бр-во Преображенія Г. Н. І. Хр. У. Н. С.	5.00
З пушок:	
Василь Федак	4.52
Юлія Шакош	4.13
Зофія Блищак	3.95
Катерина Сторошка	3.40
Марта Зидяк	3.13
Разом	44.13

Алден, Па.:

Анна Прокуралик, Анна Башнянин	9.13
Параска Масляк, Марія Семанин	5.38
Разом	14.51

Ґлен Лайон, Па.:

Ева Фудзак, Юлія Гудак	7.28
А. Хованець, Ева Гудак	6.00
Марія Фрищко, Марія Хованець	3.46
Марія Дулеба, Анна Петрашак	3.40
Зузанна Павліна, Анна Кривак	3.60
Бр-во св. Івана Хрестителя Р. Н. С.	5.00
Разом	30.51

Нантікок і Чавнсей, Па.:

Бр-во св. о. Николая „Провидїня"	10.00
Тов. ім. Мирослава Січинського Р. Н. С.	10.00
Тов. ім. Мирослава Січинського У. Н. Р. О.	10.00
Тов. ім. Мирослава Січинського Р. Н. С.	5.50
о. Захар Орун	5.00
З пушок:	
Юлія Федаш, Олена Баранович	15.00
Марія Крайківська	13.83
Андрей Вельгош	7.19
Михайло Вельгош	1.07
Параска Масляк, Ірина Дубець	4.00
Анна Целень	6.30
Марія Сальова, Юлія Франко	5.14
Анна Дацко	1.16
Мих. Проняк, Никод. Побуцький	1.75

Загальний прихід	$785.09	
Загальний розхід	217.28	
Разом		95.94
Чистий дохід	567.81	

Після ухвали зборів ширшого й екзекутивного комітету дня 10. вересня 1916 р. вислано $500.00 на руки касієра Федерації Укр. в Америці на закупно одежі для наших полонених і засланців на Сибірн. Одіж має бути вислана на руки тамошного американського консуля.

ВІД ЕКЗ. КОМІТЕТУ ДЛЯ УЛАДЖЕНЯ УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ В ПОВІТІ ЛУЗЕРН.

о. Василь С. Гривнак, касієр.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Осторога.

В нинїшнім числї „Свободи" находить ся кілька оголошень ріжних копальняних компаній у Вест Вірджінії. Хто з наших читачів схоче шукати за роботою в тих компаніях, нехай наперед розвідаєть ся добре про сї копальнї приватною дорогою між тими людьми, котрі сї компанії знають трохи близше. На кождий случай „Свобода" за сї оголошеня не відповідає, а хто піде там за роботою, зробить се на свою власну руку і не може мати до нас ніяких претенсій, бо ми не маємо змоги провірити всього того, що пишеть ся в оголошенях.

Сестра президента Вілсона померла.

Панї А. М. Гов, одинока сестра президента Вілсона, померла в Ню Лондон, Конн., по довгій і тяжкій недузї. Повідомлений про се президент жалував ся, що державні справи не зізволили йому відвідати хору сестру перед смертю. Її тїло набальзамують і перевезуть до Коломбії, С. К.

Жовніри дезертирують з армії.

До Джерзи Сіти, Н. Дж., прибув офіцир з лїстою, аби віднукати 79 жовнірів, які здезертирували з полку мілїції стейту Ню Джерзи. Полк сей стояв над границею Мексика, а тепер находить ся в Сі Ґірт, Н. Дж. Доси вдало ся приловати лише 3 дезертирів, а за прочими вошукують.

Скрентонська поліція заарештувала 317 членів орґанізації „I. W. W."

Скрентонська стейтова поліція заарештувала 317 членів відділу робітничої орґанізації „Індустріял Воркерс оф ді Ворлд", коли вони відбували свої збори в салї Шварца в Олд Фордж, Па. 10 поліцменів, зоружені в револьвери і бокcери, удали ся просто до салї, а 80 инших окружили її довкола. Всїх присутних на сали поліція арештувала. Коли їх провадили, то улиці були переповнені людьми. Всї дивили ся на небувалий ще там вид. Їх припроваджено до повітового арешту в Скрентон, Па., і позамикано по 5 разом до кождої келїї.

Два тижнї тому робітники в майнах в Олд Фордж, Па., вийшли на страйк. А що там, як всюди буває, знайшли ся страйколоми, то страйкери рішили убивати кождого „скеба". Шериф каже, що вони висаджували доми у воздух, а навіть приготовляли заговір на начальника міста. На підставі тих провин їх поарештовано.

Страйкуючі робітники домагали ся від компанії усталеня платничої тарифи, а то $4.00 денно для майнера і $3.50 для його помічника; $4.00 для „карпентера", „рупера" і „трекмана", а $2.50 для помічника того послїдного; $2.50 для поганячів мулами, $2.75 для наставників в майнах та $2.00 для хлопців, занятих на „брекер". Кромі сього домагали ся 8-годинного дня працї, а в суботу працювати лише 4. години. — Сї домаганя не сподобали ся видно нї компанії нї поліційним властям і вони постановили поконати страйкерів силою.

Просидів 40 літ у кримінал

Сими днями зі стейтового криміналу в Чарлставн, Масс., вийшов Дж. Померой, який відбув там свою 40-лїтну арештанську кару. Лїт тому 40 назад він убив кілька маленьких дїтий. Тодї він числив 16 лїт житя. Стейтовий суд засудив його на 40 лїт вязниці. Сто-

рожі визниці оповідають, що Померой поводив ся у визниці досить чесно і спокійно. До неї призвичаїв ся він так дуже, що опускаючи недавно визницю, мало-що не плакав. Будучи тепер на вільній стопі, йому здасть ся, що він наново на сьвіт народив ся. Тепер він порядний, нікого не ображує і не скаже нікому злого слова. Жаль йому лише, що матір його померла і він не бачив її перед смертию.

Конче хоче пімстити свою кривду.

До міського суду в Йонкерс, Н. Й., прийшов Стефан Попів з просьбою, щоби відновити його акт обжалованя за побитє, яке він вдіяв ще 1897 року. „Я не можу спати, як лише пригадаю собі ті страшні рани, які я поніс тоді" — сказав обжалуючий до судії. „Я не забуду сього свому ворогови, як лише суд не покарає його за се!" Судія відкинув оскарженє, кажучи, що справа вже передавнена.

100-літний муж оскаржив 90-літну жінку.

Ще ніоди суд у Злучених Державах не мав нагоди судити таку справу, де 100-літний муж скаржив би свою 90-літну жінку. Перший раз вібдула ся така розправа в Іст Медов, Л. Айленд. Іван Любецький. 100-літний старець, просив полїцію заарештувати його 90-літну подругу. Вона зранила його ножем в рамя і се дуже налякало старенького мужа, бо думає, що вона хоче скоротити йому його солодке житє. Перед судією обоє заявили, що через 60 літ свого подружого житя нїколи не сварили ся. Судія відложив рішенє до 27. с. м., надіючи ся, що до того часу вони погодять ся.

Житє бурлаки.

Г. Кемп, родом з Кловердейл, Кал., один зі славнійших новочасних молодих американських письменників, прибув до Ню Йорку і оповів дещо зі свого бурлацького житя. Він числить 21 літ житя, скінчив університет і здав адвокатський іспит. Батько просив його, щоби він ішов ще на адвокатську практику, але молодий Кемп не послухав батька. Він читав оповіданя славних письменників, в котрих описуєть ся бурлацьке житє і, читаючи їх, рішив сам стати бурлакою та зазнати того щастя, яке криєть ся в такім житю.

З кінцем лютого б. р. молодий Кемп взяв у свого брата $11.85 і пустив ся вандрувати по Америці. Переходив з міста до міста, заробляючи декуди на удержанє. За час свого вандрівного житя він писав оповіданя і вірші. Зайшовши до міста Лоджпол, Небраска, вступив до тамошної американської редакції носитати ся о якє занятє. Там приняли його яко редактора місцевих вістий. Кемп не був довго на тім становищи. „Се вимагає богато праці і клопоту" — сказав він і покинув редакцію. Попросив видавця ґазети, щоби дав йому якусь роботу, де він міг би безжурно працювати. Видавець був богатий і дав йому місце огородника в своїм огороді. Але і се не сподобало ся Кемпови і він задумав виїхати до Ню Йорку. Гроший у нього не було, але він задумав дістати ся туди без гроший. Не їхав зелізницею, але кораблем. Вєів до корабля і попросив капітана, щоби дав йому яку роботу, бо він хоче їхати до Ню Йорку, а не має за що. Капітан післав його до кухні стругати бараболї. Таким робом він дістав ся до Ню Йорку.

Коли його спитали, чи таке вандрівне житє сподобало ся йому, Кемп заявив, що воно дуже припало йому до вподоби, але нема з нього ніколи ніякої користи. „Красше працювати, ніж бурлакувати" — сказав він. В Ню Йорку Кемп дістав місце в однім театрі, але чи довго схоче там бути, годі знати.

„То пощо було менї женити ся?"

Е. Борнс, 17-лїтний молодець, і Е. Кіплер. 16-лїтна панна, обоє з Бруклина, Н. Й., нарікають на свою лиху долю. Вони побрали ся обоє і, радіючи з такого щастя, вертали веселі домів. По забаві в домі молодого, на якій були присутні їх родичі, вони мусїли розійти ся обоє, кожде до свого дому. Родичі обоїх не годять ся, щоби вони вже відтепер жили разом, лише по кількох лїтах вони можуть зійти ся. Розлючений 17-лїтний женах сказав: „То пощо було менї женити ся?"

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подасть ся до загального відома, що дїточий відділ ч. 125 в Шікаґо, Ілл., виплатив припадаючі на него місячні вкладки і тимсамим зістав на далї правним дїточим відділом У. Н. Союза.

Манаду, Па., 15. вересня 1916 р.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. Союза.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Від Гимнастичного Тов. У. С. С. в Ню Йорку.

Отсим подаємо до загального відома, що збори „Укр. Січових Стрільців", відбудуть ся в четвер дня 21-го с. м. в гали під ч. 134 Іст 7-ма ул., точно о годині 8-ій вечер. Кождий член і членкиня мусять бути на час! На зборах буде приниматись нових членів, тому кождий, хто бажає бути здоровим і веселим, повинен належати до нашого Гимнастичного Товариства. За Уряд: П. Задорецький, кошовий; О. Гиса, осавул; Н. Паньчишин, скарбник.

В справі Гимнастичного Товариства „Українські Січові Стрільці" прошу зголошуватись на адресу: Oleksa Hysa, 150 Norfolk St., New York City.

НЮАРК, Н. ДЖ.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

— устроює —

КОНЦЕРТ

В ЧЕСТЬ ІВАНА ФРАНКА.

В СУБОТУ, ДНЯ 23. ВЕРЕСНЯ 1916

В „METROPOLITAN THEATRE"

Montgomery & Charlton Streets, Newark, N. J.

Рівнож в той самий день устроюють всї Товариства і Братства так нюарські як і доокoлични ВЕЛИКИЙ ПОХІД головними улицями Нюарку.

В поході возьмуть участь слідуючі Товариства і Братства: Бр. церковної громади св. Івана Хрестителя, Бр. св. Івана Хрестителя, Тов. Івана Франка, Тов. Богдана Хмельницького, Тов. Воля, Тов. Український Боян, Тов. Подільська Січ, Тов. Бандурист, Тов. Шевченка, Тов. Округ Збаражщини, Тов. Соціялістичної партії, Бр. св. Петра і Павла, Бр. Пресьвятої Тройці, Тов. Січ, Тов. Український Кружок, Тов. Борба, Тов. Струтин Нижний, Тов. „Запорожська Січ" з Перт Амбой, Н. Дж. і Тов. „Запорожська Січ" з Картерет, Н. Дж.

ПОХІД РОЗПІЧНЕ СЯ ТОЧНО О ГОДИНІ 4-ІЙ ПОПОЛУДНИ З ЛІНКОЛН ПАРКУ.

Музичну часть виповнить „УКРАЇНСЬКИЙ БОЯН" в супроводі фортепяна і орхестри під управою д. Т. КАСЬКОВА.

Орхестра д. Г. КЛИМОВИЧА.

Дохід з концерту призначений на Народний Дім ім. Івана Франка в Нюарку, Н. Дж.

ЦІНИ МІСЦЬ: $1.00, 75 і 50 ЦЕНТІВ.

ПОЧАТОК КОНЦЕРТУ О ГОДИНІ 7.30 ВЕЧЕРОМ.

Звертаєсь ся увагу тим, що хотїли би бути на концерті, щоби завчасу перед концертом купували тікети, бо при касі може не стати і потім будуть жалувати, що не були на таким великім сьвяті.

Длятого, що тут панує дїточа недуга, для дїтий низше 16 літ вступ заборонений.

В день концерту упрашаєсь ся українську громаду, умістити портрети незабутного І. Франка по вікнах своїх помешкань, як також вивісити фани українські і американські. Обовязком сьвятим кождого Українця і Українки почтити в той день величаво память нашого великого і вельми заслуженого народного письменника д-ра Івана Франка. 13-15

До участи в сім сьвяті запрошуєсь всїх Українців місцевих як і позамісцевих КОМІТЕТ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

„ЮНАЙТЕД СТЕЙТС КОЛ І КОК КОМПАНИ", ҐЕРІ МЕКДОВЕЛ КАВНТІ, В. ВА. ПОТРЕБУЄ БОГАТО ДОБРИХ УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИКІВ, САМОТНИХ І РОДИН.

„Ді Юнайтед Стейтс Кол і Кок Ко." єдна з найбільших копалень угля і коксу в Вест Вірджінії, має всі свої копальні здовж Норфолк і Вестерн зелізниці і видобуває найбільше угля і коксу. Компанія потребує більше інтеліґентних углекопів враз з родинами і має вже богато Українців, що є репрезентовані в кількох запомогових товариствах.

„Ді Юнайтед Стейтс Кол і Кок Ко." є найбільше поступовою компанією в стейті щодо безпеченства і зглядів санітарних. Правилом для копальні є „Безпеченство перше" і тому в протягу року не було ані одного нещасливого случаю в всіх її копальнях. Поклад угля 5 до 8 фітів високо і легко видобувають ся. Нема ґазів. Електричне осьвітленє в робітнях, на всіх дорогах і в мешканях.

Робітникам виплачують ся готівкою що два тижні. Є церкви для кождого віроісповіданя, добрі школи в місци або околици, уряди почтові, народні банки і т. д. В додатку, компанія постарала ся о барберні, ресторани, стациї, галї забавові і т. и.

Всі компанїчні доми є добре збудовані, тинковані, теплі і вигідні для робітників. Є помальовані в ріжних кольорах і тому надають місцови чудовий вигляд. Кожде помешканє має місце на город і цьвіти. Компанія дає річні нагороди за найкрасші городи і цьвіти. Вартість ярини, яку мали її робітники в 1916 році оцінюють на $75.000. Санітарні відносини є виїмкові, не було ані одного случаю тифоїдної фебри за послідних чотири роки.

Компанія учить своїх робітників їх роботи, запровадила вечірні школи і вичуває дозорчинь, які учать матерей варити, шити, куповати, хатної роботи і виховуваня дітий. (Огол.)

По близші інформації пишіть до:

EDWARD O'TOOLE, General Superintendent, Gary, West Virginia, або до: Rev. M. MADERTT, pastor Roman Catholic Congregation, Gary, W. Va.

12, 16, 20, 25, 30, 35, 40 і 45 фунтів на ярд.
ЛЕГКІ СТАЛЕВІ ШИНИ.
КУСНИКИ І ЗЛУЧНИКИ.
Висилає:
THE WEST VIRGINIA RAIL CO.,
Фабрики і головні офіси
HUNTINGTON, W. VA.

ФЕДЕРАЛЬНА КОПАЛЬНЯ.

FEDERAL COAL & COKE COMPANY, GRANT TOWN, W. VA.

Копальня Федерал є одною з найбільших копалень в стейті Вест Вірджінія і в часі повного руху видає 4.000 тон угля денно. Урядженя запроваджено найновійші, безпеченство і вигода робітників запевнена. Ґрент Тавн лежить 8 миль на північ від Фермонт і можна доїхати там трамваями, які курсують що години в обидві сторони.

Угля на 8 фітів високо і є подібне до покладів пітсбурських. Видобуває ся його в слідуючий спосіб: тнеть ся, вертить ся, розстрілюєть ся і ладуєть ся. Тнеть ся при помочи понч і чейн машин. Є осібний відділ, який займаєть ся верченєм. Спеціяльні робітники займають ся розстрілюванєм, а той, що ладує, має тілько чекати на своїм властивім місци і ладувати угля до копальняних возів.

Всі ті роботи, з виїмком розстрілюваня, є законтрактовані, а пересічна платня робітників є від $4.00 до $6.00 денно. Взагалі платня є найбільша в цілій околици. Ті, що роблять машиною, мають 32 цнт., що вертять 8½ цнт., а ті, що ладують, дістають 55 цнт. від 2¾ тонової кари. Деякі звичайні робітники носять бальки, за які майнер дістає 92 цнт. від кари. Робітників не видалюють за зіпсеване пороху або знарядів.

Відповідний елевейтер є уладжений для робітників, коли йдуть або виходять з копальні, цілком відділько так, що не потребують уживати инших підземних входів. Всі робітники уживають електричних лямпок, яких сама компанія достарчає як також є подостатком своїх власних возів. Зі згляду на се не страчено ані одного робочого дня в копальні за послідних чотири роки.

Мешканя для робітників є дуже вигідні. Є в них осібні купальні з горячою і зимною водою; місто осьвітлене електрикою, а до вареня і огріваня уживають ґазу. Ґрент Тавн має три церкви: одна є римо-католицька, одна методийська, а одна баптийська (для чорних), де точно відправляють богослуженя. Добра, на 5 саль, мурована школа знаходить ся по середині міста, так що всі діти можуть легко до неї дістати ся. Побудовано також великий дім для розривки, де показують рухомі образці, є також більше розривок для приємности, як кругольня, білярд і т. д.

Велике число робітників знайде там сталу роботу, а всяких близших інформацій уділить ся в кождій мові, якою хто буде питати ся. Всякі листи слати на адресу: (Огол.)

THE FEDERAL COAL & COKE CO., Grant Town, W. Va.

The First National Bank of Huntington

КАПІТАЛ І НАДВИШКА $1.000.000.00
ОБОРОТ 4.500.000.00

ВІК — СИЛА — СЛУЖБА

SPRUCE BEND COAL CO.

COAL RIVER BRANCH, SHARPLES, W. VA., LOGAN CO.

ПОТРІБНО 30 углекопів, робота машинами. Поклад угля від 4 до 5 фітів. Нема ґазів ані води, нові помешканя, добра вода до питя в кождій хаті. Добрі робітники заробляють $5.00 денно. Добрі услівя для робітників.

ПОТРІБНО УГЛЕКОПІВ в Тейер, Вест Вірджінія, при головній лінії зелізниці Чесапік-Огайо, в віддаленю 6 миль на схід від Тормонд. Маємо місце на пятьдесять добрих углекопів в копальнях, де робить ся шуфлами і машинами.

Копальня рівна — добрий верх — нема води.

Добрі хати. Услівя робітничі першої кляси.

В місяцю серпни один з наших углекопів заробив $178.69.

Нюйорський офіс: Room 1514 — 11 Broadway New York City.

EPHRAIM CREEK COAL & COKE CO.
Thayer — West Virginia.

Потребуємо кількадесять углекопів; робота стала (шуфлями і машинами); платня юнійна; нема ґазів ані води. Добрі помешканя і вода, каналізація і електричне осьвітлене.

MILBURN COAL COMPANY,
Milburn, Fayette County, West Virginia.

УГЛЕКОПІВ ПОТРІБНО

до поширеня бизнесу. В нас працює велике число людий від першої хвилї, коли ми тільки почали сей бизнес пять літ тому взад, а межи ними є богато Українців, Поляків, Мадярів і др., що заробляють по $100 до $150 місячно. Наші добрі відносини до робітників, говорять самі за себе, тому ми радимо углекопам, що шукають сталого місця, щоби написали до Мих. Гофстетера, Мадяра з Равл, В. Ва. і Мих. Чалфо, Словака з Равл, В. Ва, обидвох наших робітників за порученями. Роботу можна дістати зголошуючи ся особисто по близші інформації або листовно до:

CRYSTAL BLOCK COAL & COKE COMPANY,
RAWL, MINGO COUNTY, WEST VIRGINIA,
ON THE NORFOLK & WESTER RAILWAY.

КУПІТЬ СОБІ ФАРМУ, НАКОЛИ ХОЧЕТЕ БУТИ СВОЇМ БОСОМ.

Фармер працює не тілько на саме виживленє, але складає також і маєток.

Ми продаємо найбільші американські фарми, які знаходять ся в державі Ню Джерзи.

Маємо більші і меньші фарми.

Від нас легко купите за заощаджені гроші фарми, які самі схочете.

20—25—40—80—110—135 акрові.

Фарм сі знаходять ся в околици місто Ню Бронсвік, Н. Дж. і тягнуть ся ген далеко поза місто.

По близші інформації і поясненя пишіть до:

L. MATHE & CO.
фармерська аґентура
116 FRENCH STREET. NEW BRUNSWICK, N. J.

NATIONAL BANK OF THURMOND
THURMOND, W. VA.

КАПІТАЛ І НАДВИШКА $66.000

ПЛАТИТЬ ПРОЦЕНТ ВІД ЧАСОВИХ ВКЛАДОК.

Пересилає гроші до всіх частий сьвіта, по найнизшій ціні.
Провадимо інтереси межи Українцями.

Заряд:
В. Е. ДІҐЕНС, президент. ДЖАН ФОЛКІНС, заст. през.
ДЖ. ГЮЗ МІЛЛЕР, скарбник.

THE RALEIGH COUNTY BANK

Beckley, West Virginia.

НАЙБІЛЬШИЙ БАНК В ОКОЛИЦИ УГЛЕВИХ КОПАЛЕНЬ НЮ РІВЕР.

КАПІТАЛ ПОВЕРХ МІЛІОН ДОЛЯРІВ.

Цілком певний. Платить 4 процент від часових вкладок.

Се є відповідний банк для Українців, що жиють в Екклес, Ралей, Кранберрі, Спраґ, Мабскат, Вікгом, Вайндінґ Ґолф, Ґат Кол, Біґ Стик, Відбей, МекАлпін, Стотсберрі Тамс і всіх инших копалень здовж вірджінської зелізниці.

MONTE COAL CO.
BIG EAGLE MINING CO.
OTTAWA, W. VA. Coal River District. Ottawa.

Угля високо на 5 до 6 фітів. Добрий верх, нема ґазів ані води. Добрі хати і керниці, також школи і церкви. Можна заробити $5.00 денно. Все угле важить ся. Робота машинами; електричні елевейтри.

ДОБРА НАГОДА. Для вкладовачів і углекопів (робота машинами) в слідуючих копальнях, які є під зарядом властителів Джонс в Бофало і Ром Крікс в Логан Кавнті, Вест Вірджінія. Стала робота, висока платня. Услівя першої кляси. Подорож на жаданє заплатить ся. Дорога через Гонтінґтон і Логан, В. Ва.

LUNDALE COAL COMPANY, CRANECO, W. VA.
AMHERST COAL COMPANY, AMHERSTDALE, W. VA.
VIRGINIA-BUFFALO COAL CO., ACCOVILLE, W. VA.
ARGYLE COAL COMPANY, YOLYN, W. VA.
ГОЛОВНИЙ ОФІС: HUNTINGTON, W. VA.

ПРОСИМО всіх Українців, що шукають сталої, добре платної роботи, в здоровій околици, щоби голосили ся устно або писемно до котроїнебудь нашої копальні або до головної нашої канцелярії в Гунтінґтон, В. Ва.

Pocahontas-Winifrede Coal Co.

FIRST NATIONAL BANK BUILDING,
HUNTINGTON, W. VA.

Наші копальні є слідуючі:

PARAGON COLLIERY CO. No. 1)
PARAGON COLLIERY CO. No. 2)
CLUB FORK COAL CO.)
ORVILLE COAL CO.)
YOLIN, W. VA.

DEEGANS EAGLE COAL CO., ... Accoville, W. Va.
NEW POCAHONTAS COAL CO. No. 1, 2, 3, Welch, W. Va.

MERCHANTS AND MINERS BANK
OAK HILL, W. VA.

Капітал і надвишка $100.000.00
Загальний маєток 500.000.00

ПЕРЕСИЛКА ГРОШИЙ

до всіх частий сьвіта почтою або телеґрафічно, по найнизшій ціні.

З ПРОЦЕНТ ПЛАТИМО ВІД ЧАСОВИХ ВКЛАДОК.

Ми репрезентуємо всі трансатлянтійські корабельні компанії.

Спеціяльну увагу звертаємо на Українців.

THE FIRST NATIONAL BANK OF NORTHFORK,

Northfork, West Virginia.

COAL RIVER COAL AND COKE CO.,
DOBRA, W. VA. Coal River Section LOGAN COUNTY.

25 добрих углекопів потрібно, добрі мешканя і вода до питя. Угля високо на 5 фітів. Робота машинами. Добрі услівя для робітників. Можемо приняти двох босів харчівень, решта самотних. Робітники заробляють $5.00 денно. Стала робота.

PEMBERTON COAL AND COKE COMPANY

Affinity, W. Va. and Big Stick Mines.

250 углекопів потрібно в Афініті; поклад угля від 4 до 4½ фітів високо, нема ґазів, робота машинами. В копальні Біґ Стик поклад угля від 4½ до 6 фітів, робота шуфлями, добрі мешканя з електричним осьвітленєм, добра вода до питя і першої кляси услівя для робітників.

Потрібно

сейчас 300 робітників до ладованя в нових копальнях, робота машинами, угля високо з добрим верхом. Гарні помешканя. Стала робота. Добра платня.

MAIN ISLAND CREEK COAL CO.,
OMAR, WEST VA.

Вид копальні „Ді Джемісон Кол енд Кок Ко." в Вест Вірджінії.

НАДЗВИЧАЙНИЙ ЗРІСТ ПРОДУКЦІЇ УГЛЯ В ЛОҐАН КАВНТІ, В. ВА.

Зріст майже не подибуваний в історії стейту.

Стягнув там кілька тисячів Українців.

Тяжко жити в Злуч. Державах тому, хто не чув ще о копальнях угля в Лоґан Кавнті.

Продукція угля в Лоґан Кавнті є справді нова — першу копальню отворено там в 1905 році. Зі згляду на се, Лоґан Кавнті є нині одним з перших повітів в Вест Вірджінії що до скількости видобуваня угля.

Богато причин зложило ся на се. І так: Угле має в собі найбільше ґазів і пари в цілій Вест Вірджінії, Вірджінії і Кентоки; відносини є ліпші, поклади грубші і ліпше криті, в близкости води і тому скорше добуває ся угле, як також улекшує вентиляцію і осушене і дає подостатком доброго угля. Уряджене в копальнях є перворядне, таксамо уряджені є мешкальні для робітників, тому там приїзджає велике число найлучших робітників і се є причина, чому Лоґан Кавнті так скоро зростає.

Добрі і приязні відносини панують там межи робітниками й хлібодавцями. Нема непорозумінь ані робітничих дискусій ані заворушень і нема обави, щоби коли що зайшло в копальнях Ґаян Валлей.

Школи є добрі і є їх богато, як також церкви всїх віроісповідань і то майже під самими кемпами або дуже близко від них. Склепи знамениті, а ціни доступні. Углекопи можуть не купувати в компанїчних склепах, наколи не хотять.

Все те причинило ся до того, що тисячі а тисячі чужинців з цілого краю прибуло до копалень в Лоґан Кавнті і поселили ся тут цілими громадами.

Українців дуже тут люблять і поважають в Лоґан Кавнті і ще нині є досить місця на кілька соток добрих робітників кождої народности. Ті, що бажають поселити ся в здоровій околици, де платня висока а робота стала, де добре з ними будуть ся обходили, нехай голосять ся особисто або пишуть до котроїнебудь нашої копальні або нехай віднесуть ся до: (Огол.)

Mr. A. M. LAND, Secretary of the Guyan Coal Operators Association at Logan, West Va.

CONSOLIDATION COAL COMPANY.

„Ді Консолідейшен Кол Ко." продукує і висилає смоляне угля з Меріленд, Вест Вірджінія, Пенсильванія і Кентоки. Поверх сто копалень є під контролею сеї компанії, з яких більшість знаходить ся в Вест Вірджінії. Також виробляє кокс в околици Вест Вірджінії.

Головні канцелярії компанії знаходять ся в Балтімор і Меріленд. Ріжні віддїли є порозкидані по відповідних околицях.

Копальні, що належать до Консолідейшен Кол Ко., знані яко Вест Вірджінська дивізія знаходять ся в дистрікті Фермонт або Мононгагела Валлей оф Вест Вірджінія. Вони є в повітах Меріон, Гаррісон, Мононгалія і Тейлор, в околици Фермонт і Кларксбурґ. Фермонт і Кларксбурґ мають по 20.000 мешканців і дуже скоро зростають. Сї два міста є получені зі собою догідними зелізницями і карами, які точно курсують що години.

Услівя для робітників в Вест Вірджінія Дівіжен є ідеальні. Поклад угля так званий пітсбурський є грубий пересічно на 7 до 9 фітів. Запроваджено подвійну систему входову. Угля тнеть ся шуфлею або електричною чейн машиною; в тих місцях, де уживає ся машин до сего, діри вертить ся також машинами. В діли розстрілюваня угля, до розстрілюваня уживає ся безпечних матеріялів, до чого компанія має осібних людий. Угле вивозять ся на верх електричними моторами або елевейтрами, а декуда уживають ся до того живого інвентаря.

Дах, підвали і осушуване є добре в кождій копальни, як також і вентиляція. Першою річию є безпеченство і не занедбано нічого, щоби занобігти нещасливим случаям.

Кожда копальня є під особистим зарядом суперінтендента, який знова підлягає дістріктовому суперінтендентови. Канцелярія дивізійного управителя знаходить ся в Фермонт.

„Ді Консолідейшен Кол Ко." має сталий, зорганізований департамент, якого ціль є ограничувати і запобігати нещасливим случаям. Кождий случай розслідує ся старанно, щоби в будучности не допустити до такого самого случаю. Департамент сей є під зарядом суперінтендента безпеченства. Є також богато комітетів, включаючи і комітет копальняний, який складає ся з суперінтендента, формана і з двох до десять углекопів.

Житєві услівя в тім дистрікті є подібні до робітничих. Мешканя в сих містах є великі і вигідні, з яких більшість має воду, спроваджувану рурами з ріки. Вода до пития є в добрих керницях, верчених, в кождій копальни. Більшість домів має електричне осьвітлене, а в деяких уживається природного ґазу. Рент в цілій околици дуже низький. Богато робітників мають власні доми. Є також і огороди.

Компанія має також департамент, який має на цілі загальне добро робітників і є під зарядом доброго робітника, який старає ся завести в околици приємне суспільне житє.

Сей департамент роздає річно нагороди за найкрасші цьвіти і ярину і виплачує готівкою кількасот долярів тим, що на се заслугують.

Кілька з більших міст мають театри з рухомими образцями і инші розривки. В Фермонт і Кларксбурґ є богато забавових місць і з кождого міста, де компанія має свої копальні можна легко до них дістати ся.

Школи є під контролею осібного шкільного суперінтендента і відповідають житєвим і робітничим условинам. Шкіл є богато і добрі, так що всі діти мають спосібність до ученя ся. Також є богато вищих шкіл.

Велике число церков всякого віроісповідання є в осередку сих міст.

В цілій околици аж кишить від ріжних склепів. Для вигоди робітників вільно їм купувати в склепах, в яких сами хотять.

Всі компанійні копальні мають найновійшу машинерію. Розвій околиці запевнений. „Ді Консолідейшен Кол Ко." дві модерно уряджені копальні кілька місяців тому, а три инші отворила власне тепер.

Копальні стейту Вест Вірджінія, а властиво з околиці Фермонт запевнюють великий добробут поступовим углекопам. Се доказали статистики в своїх річних звітах. Стала робота а добра платня робітникам є запевнена. Компанія виплачує своїм робітникам два рази в місяць.

Сотки робітників заробляють місячно пересічно від сімдесять пять до сто і сто двайцять пять долярів, по відтрученю видатків на рент, опал, рахунки в склепі і т. п.

Досьвідченя до сеї роботи зовсім не треба. Кілька тижнів сталої роботи вистарчить, щоби стати правдивим углекопом, а платня за сей короткий час науки вистарчить на житє для себе і родини. В порівнаню з роботою в фабриці, де є потрібний довший час до науки, користь для углекопа є доведена.

Години праці не є довгі, загально 8 годин або і меньше. Контракт робітника з хлібодавцем заключає ся на підставі ваги тон або карів.

Сьвідомий і амбітний углекоп має гарну нагоду до забезпеченя собі сталої позиції, і як бачимо на примірах богато з сего вже скористало.

Лікарська поміч є достаточна в кождій копальни. Запроваджено першу поміч, яка дійшла до досконалости в цілій околици. Даром уділяють ся лікарської помочи углекопам і їх родинам і вільний шпиталь для углекопів заложено в Фермонт за малі місячні оплати.

Копальні „Ді Консолідейшен Кол Компані" є найлучші що до модерного уряджения, відносин робітника до компанії і найлучших условин житєвих, виховчих і релігійних. (Огол.)